

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Allocutiones Sacræ, Svper Evangelia Dominicarvm totius anni

Jahoda, Johann

Pragæ, [ca. 1659]

Dominica XVI. post Pentec: Invidus malè videns.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51496](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51496)

DOMINICA XVI. POST PENTECOSTEN.

Invidus malè videns.

Observabant eum. Luc: 14.

Strorum cœlestium ea, felixne dicam, an misera semper fuit conditio, ut oculis omnium exposita nusquam sine arbitro movere sese, nusquam sine censore incedere possint.

Serenissimus Princeps siderum Sol quacunque aureo suo curru vehatur, sive per Eoas, sive per Hesperias properet plagas, sive etiam in Australi sibi que carissima Domo tantisper meridietur, ubique se comitantes habet oculos, ubique observatur, & aspectatur, quàm humilis, quàm altus sit; quàm brevem, quàm longam jaciatur umbram; quæ signa, quos gradus transcendat; recedat, an accedat; rubeat, an palleat. Et quarevis ob nimiam lucem citra pupillæ læsionem diu aspicere nequeat, excogitavit tamen humana sagacitas specula, tubos, & vitra, per quæ etiam nemini hæcenus notas maculas in eo notavit & observavit. Divinissimus Sol Justitiæ, splendorque lucis æternæ Christus, ut primùm à summo egressus cœlo *exultavit ceu gigas ad currendam viam*, quot & quales non habuit observatores! Vix dum exortus fuerat, & ecce *Magi* ac Mathematici *ab Oriente* ad eum speculandum venerunt: vix inter homines agere cepit, & continuo omnium ora atque obtutus in se rapuit, *sequebatur enim*

eum, quacunque ibat *multitudo magna* Luc. 6. *ab omni Judea & Samaria, & Maritima, & Tyri, & Sidonis*, ita ut ne in desertis quidem & inhabitatis locis latere posset. Nullos verò rigidiores sui censores passus est ac Legis-Doctores, Scribas & Phariseos, qui non libero & simplice duncaxat oculo, sed geminatis etiam adhibitis perspicillijs in eum, ubique intendebant, si forte maculam aliquam vel minimam in ipso expecularentur. Intravit invitatus in domum ejusdem Principis Phariseorum *Sabbato manducare panem*, & ipsi *observabant eum*, inquit Evangelista. Qualiter observabant? attendentes sedulo ad omnes illius gestus, motus, & verba, num quidpiam diceret aut faceret, unde animam sumere possent illum cavillandi, & accusandi. At ô viperea proles, quid in divino sole maculas quaris? quid defectum in eo scrutaris, qui testimonio totius populi, *omnia bene fecit*? Non equidem miror: nam cæci sunt & malè videntes, quorum proprium est in alios esse oculatos, juxta illud Poëtae:

Cum tua pervideas oculis malè lippus inunctis Horat. l. 1.

Cur in amicorum vitis tam cernis acutum? Sat. 3.

Collyrium ad acutè videndum querebat

V.P. Schei-
ner, in rosa
ursina.

Laured. fil. - bat nonnemo: alter optimè huc va-
 va tit. In- lere perspicillum invidiæ affirmavit,
 vidia. nam *invidus*, inquit, dicitur ab intus vi-
 dendo, & nimis videndo, eò quòd eti-
 am tenuissima quæque mala in proximo
 videat, videt enim *festucam in oculo
 fratris sui*. Ego tamen contrarium,
 præsentì allocutione docebo, osten-
 damque omnem invidum & malitio-
 sum malè videre, oculisque laborare.

Luc. 11. Humani oculi tanta est præstantia
 & dignitas, ut eum Christus ipse corpo-
 ris lucernam appellet: *lucerna corporis
 tui est oculus tuus*. Alij *solem*; alij *du-
 cem*; alij *speculatorem* vocant. Sed
 uti nullum membrum eo præstantius
 & venustius; ita nullum tot tamque
 diversis morbis & affectionibus obno-
 xium. Galenus Medicorum Alpha
 omnino centum duodecim morbos in
 oculo notavit; alij 365. è quibus no-
 tiores sunt strabismus, *μωωπίασις*
 & ophthalmia sive lippitudo. Omni-
 tum tamen maximum & perniciosissi-
 mum oculi vitium, omnium pessimus
 morbus est Invidia, nam teste Satyrico
 fat cæteroqui aliorum observante,

*Invidiâ Siculi non invenère
 Tyranni
 Tormentum majus.*

Juvenal.

Fernel.

I.
 Invidiæ est
 strabus.

Virgil. E-
 clog. 3.

Si enim oculorum dolores præ ceteris
 acutiores ipsi censent Medici, quanto-
 rum tormentorum causa non erit In-
 vidia, quæ sola & unica omnibus illis
 æquivaleret? Et primò quemlibet Invi-
 dum facit *strabum*, quia nunquam re-
 cto aspiciat obtutu, sed semper *trans-
 versatuentibus hircis*. Testatur hoc

ipsum alius Poëta, cum Invidiam gra-
 phicè describens inter cetera ait:

*Pallor in ore sedet, mucies in corpo-
 re toto
 Nusquam recta acies - -*

Ovid. 2.
 Metam.

Et patuit in Saule Hebræorum Rege,
 qui ut primùm sibi Davidem prælatum
 cognovit, inauditque illud trium-
 phale carmen occini: *percussit Saul
 mille, & David decem millia*, extemplò
 strabismum contraxit; nam ut ait sacer
 historicus: *non rectis oculis Saul aspicie-
 bat David à die illa & deinceps*. Ni-
 mirum nihil ita obliquat pupillam ac
 aliena gloria & prosperitas. Sic de
 Drance Rutulorum oratore canit Vir-
 gilius:

*- - quem gloria Turni
 Obliquâ invidiâ, stimulisq; agitabat
 amaris.*

Virgil. 11.
 Aneid.

ut proinde rectè dixerit ille, qui roga-
 tus quomodo invidia caveri posset, re-
 spondit: si nihil præclarum agas, &
 nullam obtineas felicitatem; quod i-
 dem sensit & Themistocles, cum eti-
 annum adoleseens fatebatur, nihil dū
 præclari à se factum; nondum enim in-
 videri sibi. De glorioso illo Ma-
 cedonum Alexandro scribunt Plutar-
 chus, Curtius & alij, naturæ inter alia
 eum hoc habuisse vitium, quòd trans-
 verso aspiceret obtutu, cum capite ef-
 set non directo, sed in humerum fini-
 strum inclinante, & sursum aspiciente,
 ita ut si quem coram se consistentem a-
 spicere vellet, limis & transversis ocu-
 lis eum intueri deberet. Sed magis

Val. Max.
 l. 4.

cre-

credo hoc illi vitium ab Invidia, quàm à natura provenisse, tam enim obliquè alienam aspiciēbat gloriam, ut cùm ei Darius partem regni sui obtulisset, dummodo secū pacificaretur, respondit: cœlum duos soles, & terram duos reges non admittēre. Sed & Neptunum identidem orabat, ne quem alium mortalium eò quò ipse classe sua attingerat, transire pateretur, invidens hanc gloriam etiam futuris hominibus. Superbi & invidi, ait Bernardus, *solos sese reputant, soli appetunt reputari. Literatus est? odit socium; pecuniosus? si videt alterum ditescere, cruciatur; formosus est? da ei parem & contabescit.*

Quin &

Hesiod. in
oper. & dis.

-- mendico protinus invidet alter
Mendicus, Cantor Cantorem lividus
odit.

Theatr. tã.
i. vol. 1.

Quid quòd repertus sit qui socio altiorē furcam inviderit? Narratur enim in theatro vitæ humanæ, Diophonem quendam, dum crucifigeretur unà cum alijs, valde præ invidia doluisse, quòd alius in cruce altiore, & in furca eminentiore appenderetur. Ita ne quidem patibularis gloria extra invidiam est.

II.
Myops.

Jam verò Invidia hominem non tantum strabum, sed & myopem reddidit. Myopes vocantur, qui curtum hebetemque habent visum, quem ut acuunt, solent oculis prætereendere vitrea perspicilla, sive, ut vulgò dicimus ocularia, è quibus alia sunt augmentia, quæ objectum majus ac in se sit, repræsentant; alia minuentia, quæ minuunt. Incedunt & Invidi, ut supra memini,

ubique cum perspicillis, habent suos tubos oticos, habent ocularia, hac tamen differentia, ut in defectibus aliorum observandis utantur *augmentibus*, in laudabilibus contrà applicent *minuentia*. Vident in altero levem aliquam imperfectiunculam, protinus, quasi nescio quàm grande crimen esset, eam exaggerare, aggravare, & elevare, protinus personam illam omnis speciosa promotionis & officij indignam, inhabilemque clamitare, imitantes leonem illam Æsopicum, qui miserum a fellum ob evulsam è rusticorum calceis stramentam peccati gravissimi, ipsiusque adeo mortis reum condemnavit. Contrà si præclarum cujusquam aspiciant opus; non illi facile superlativis nominibus & terminis in laudando utuntur; non facile dicunt: pulcherrimè, elegantissimè dixit; præclarissimè se gessit; verum: *utcumq;*, sic & sic, taliter qualiter, commodè, sed non satis judiciosè, & prudenter, &c. Omnes mores pessimi, inquit D. Ambrosius, *erroribus delectantur alienis, & non solum erroribus, sed etiam ijs, quæ ipsis videntur mala esse, etiamsi non sint.* Et quid mirum? namque uti ipsi oculis caligant, tenebrosoque quod Christus ait, sunt corpore; ita omnes alios nigros & obscuros esse putant, instar Harpastes vetulæ illius Senecianæ, quæ cùm myops & semicæca esset, nimias in domo tenebras querebatur.

Est & lippitudo maximè proprium, maximeque sensitivum invidis vitium. Hæc juxta Medicos nihil est aliud, quàm humorum inflammatio, quæ rubros reddit oculos, & plerumque lacryma-

Amb. l. de
Noë, c. 30.

III.
Lippus.

erymarum fluxum causat. Et qui magis oculis rubent, qui magis ardent, bonisque alienis inflammanantur ac Invidi? Habemus hujus rei luculentum exemplum in Josephi fratribus, qui quod eum Patri suo magis charum & insuper tunicâ polymitâ, hoc est, elegantius quàm se vestitum viderent, in quale non odium contra illum exarserunt, ut parum abfuerit, quin omnino interficerent. Sed à matre lippa, quis nisi lippas expectet proles? plerique enim Liæ erant filij, de qua scriptura ait: *Lia lippis erat oculis.* Sic etiam Caligula, referente Svetonio necavit Ptolemæum Regis Jubæ fratrem, solùm ex invidia honoris ob unam vestem assecuti, quod nimirum fulgore vestis purpureæ conspicuus, totius populi in se converterit oculos, cum theatrum, in quo Caligula edebat spectacula, ingrederetur. Invidiam ejusmodi *puerilem* meritò nonnemo appellat: pueris enim familiare est pulchras vestes alijs sibi æqualibus invidere; hinc si alter fratrum, comptius incedat, alter continuò præ invidia irasci, vociferari, plorare, fluxuque oculorum laborare. Imò *parvulum* planè occidit invidia, inquit Hufæus vates; vel, ut legit D. Thomas, *pusillanimum.* Et Aristoteles docet, eos qui pusillo sunt animo, nauci que homunciones magis ceteris invidiâ laborare, sicut planetæ inferiores superiori- bus lucem adimunt, non autem vice- versa. Romanis quamdiu magnanimitate reliquis populis superiores eminebant, dabatur hoc vel ab ipsa sacra- pagina elogium: *non est invidia, neque zelus inter eos: at decrecentibus eorum*

animis, statim accrevit livor, ut ibi animadvertit Lyranus. Nonne pusillanimis, nonne puer videri poterat virilis aliàs Romanæ militiæ Imperator C. Metellus, quando intelligens provinciâ Numidiâ Mario æmulo suo datam, *supra bonum honestumq, perculsus, neque lacrymas tenere, neq, moderari linguam vitus est?* Similiter Angeli, dum in altissimo gratiæ statu manebant, invidabant nemini. *Quomodo* namque *rationi consonum est, quærere* Chrysostomus, *Angelum incorporeum & in tali dignitate constitutum homini invidere corpore circumamictò?* Sed simul ubi à *superna gloria in extremam ignominiam dejectus est, invidit.* Diabolum egregiè expressit Theophilus Imperator, qui in extremis jam positus, supra omnes corporis dolores magis oculis urebatur, quod se mortuo Theophobus, quem ex mera invidia in carcerem conjecerat, superstes futurus esset. Quare cum hoc ei invideret, ad lectulum suum fatalem Theophobi caput deferri jussit, quod semimortuâ manu prensans, & cum gaudio contemplanis dixit: ego non ero posthac Theophilus; nec tu Theophobus. Atque hoc solatio ad flammâs ruit sempiternas, ubi omnes lippiunt, nam continuus istic oculorum fluxus, continuus *fletus & stridor dentium.*

Quid itaque Invidio turpius, qui tot tamque gravibus oculi laborat defectibus? Ut enim pulchritudo, ita & deformitas ex oculis vel maximè æstimatur. Fuit Romæ celeberrimus Pictor, qui ut pro Summo Pontifice Joanne XXII. Invidiam vivis & colubrinis coloribus depia-

Gen. 37.

Gen. 29. 17.

Job. 5. 2.

Aristo. l. 9. hist. anim.

1. Mach. 8. 16.

Salust. Lu- gurth.

Chrysost. h. 12 in Gen.

Caussin. anal. S. 10. 3. p. 2. exemp. 12.

Chryf. bom.
31. in 1. ad
Cor.

depingeret, integros triginta annos absumpsit. Nec miror: nam ipso etiam Diabolo monstrosior est, Chryfostomo rursus teste: quippe *Satan invidet; sed hominibus, socio autem nemini; tu verò homo cum sis, hominibus invidet.* At vos AA. studete oculos vestros ita puros & sanos conservare, ne in eis quidquam livoris aut ruboris appareat; Augustum imitati, cui tam lucidi feruntur fuisse oculi, ut in quos paulò attentius eos defixisset, tanquam ad solis fulgorem connivere cogeret. Vel potius pium illum Religiosum Bernardum de Quintavalle, B. Francisci olim socium; à cujus oculis veluti dua-

Sveton.

Marull. l.
5. c. 1.

bus lucidissimis stellis miri splendoris radios promicare vidit Leo frater, divinitusque accepit ipsum ideo fulgentes habere oculos, quòd neminem unquam intuitus fuerit, quem se meliorem non judicaret, aut cui aliquid invideret. Tales oculi Dei cor vulnerant, & sagittant, quia *Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet.* E contrario autem lividi & nequam cum strigibus infernalibus torquebuntur, imò jam nunc torquentur; nam *dura sicut infer-*

nus amula-

tio.

✠

1. Ioa. 4. 16.

Cant. 8.

DOMI-